

Jonge Grutto's in Nederland in 2025

Hans Schekkerman, Gerrit J. Gerritsen & Jos Hooijmeijer

Colofon

© Sovon Vogelonderzoek Nederland 2025

Citeren als: Schekkerman H., Gerritsen G.J. & Hooijmeijer J. 2025. Jonge Grutto's in Nederland in 2025: een aantalschatting op basis van kleurringdichtheden. Sovon-rapport 2025/114. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Foto's: Hans Schekkerman

ISSN-nr: 2212 5027

Sovon Vogelonderzoek Nederland
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen

E-mail: info@sovon.nl

Website: www.sovon.nl

Type informatie	Omschrijving/status	Datum
Versie	Concept 1	22-9-25
Inhoudelijke toets	Erik Kleyheeg	7-10-25
Versie	Concept 2	8-10-25
Vrijgave na definitieve versie	Jacintha van Dijk	27-11-25
Versie	definitief	27-11-25

Dit rapport is samengesteld in opdracht
van Vogelbescherming Nederland

Een samenwerking van:

Gerrit
Gerritsen

rijksuniversiteit
 groningen

Inhoud

1 Inleiding en vraagstelling	4
2 Methoden	5
2.1 Kleurringen van jonge Grutto's	5
2.2 Kleurringcontroles	5
2.3 Analyse	6
2.3.1 Schattingsaanpak algemeen	7
2.3.2 Twee compartimenten	7
2.3.3 Reststerfte	8
2.3.4 Betrouwbaarheidsintervallen	8
3 Resultaten en discussie	9
3.1 Schatting 2025	9
3.2 Vergelijking met eerdere jaren	9
3.3 Het gruttobroedseizoen 2025	12
3.4 Geschat en benodigd broedsucces	13
Dankwoord	14
Literatuur	15
Bijlage 1.....	17

1 Inleiding en vraagstelling

In de afgelopen jaren zijn aan de hand van waarnemingen van gekleurde juveniele Grutto's *Limosa limosa* na afloop van het broedseizoen schattingen afgeleid van het aantal jongen dat in Nederland uitvloog. Doel hiervan is het monitoren van de ontwikkeling in het broedsucces van de Nederlandse grutto populatie. Een ontoereikend reproductiesucces is een belangrijk mechanisme achter de gestage aantalsafname van deze soort (Roodbergen *et al.* 2008, Schekkerman *et al.* 2009, Kentie *et al.* 2018).

De methode baseert zich op waarnemingen van vliegvlugge jongen die eerder als kuiken zijn voorzien van kleurringen, op een groot aantal zomerpleisterplaatsen verspreid over Nederland. Na het uitvliegen mengen de gekleurde vogels zich tussen hun niet gekleurde soortgenoten. In de pleisterende groepen kan dan worden bepaald welk aandeel van de jonge vogels kleurringen draagt. Het totale aantal jongen dat is gekleurd, gedeeld door de waargenomen kleurring-dichtheid, geeft dan een schatting van het totale aantal gruttojongen dat in Nederland is uitgevlogen in dat jaar.

Uit een eerste verkenning (Nijland *et al.* 2010) bleek dat deze aanpak een bruikbare schatting toelaat als het jaarlijkse aantal gemerkte jongen ten minste enkele honderden bedraagt, en het aantal na het broedseizoen op kleurringen gecontroleerde juveniele enkele duizenden. Na een proefjaar in 2011 is de methode vanaf 2012 in praktijk gebracht (Schekkerman 2012-2014, Schekkerman *et al.* 2014-2024). De huidige rapportage is de veertiende op rij en geeft een overzicht van de resultaten in 2025. Analoog aan de voorgaande jaren luidt de onderzoeksvraag in dit rapport:

Hoeveel jonge Grutto's zijn er in Nederland groot geworden in 2024, en hoe groot is de onzekerheidsmarge rondom deze schatting?

2 Methoden

2.1 Kleurringen van jonge Grutto's

Sinds 2004 worden in ZW-Friesland zowel volwassen als jonge Grutto's voorzien van individuele combinaties van kleurringen in het kader van een populatieonderzoek door de Rijksuniversiteit Groningen (RuG; o.a. Kentie *et al.* 2011, 2018; Hooijmeijer *et al.* 2024). Vanaf 2006 is de ringinspanning onder dit kleurringschema uitgebreid naar een aantal locaties buiten ZW-Friesland, onder meer om een beter beeld te krijgen van overleving en dispersie. In dit kader worden onder meer jonge Grutto's gekleurringd in andere delen van Friesland (inclusief Ameland en Terschelling), Groningen, Noord-Holland, het Groene Hart (Zuid-Holland en Utrecht), de IJsselstreek en in Twente.

In 2024 werden in Nederland in totaal 272 vrij levende gruttokuikens gekleurringd, 8% meer dan het gemiddelde over de 13 voorgaande jaren. Van dit totaal werden er 217 (80%) geringd in het compartiment Friesland e.o. (inclusief Ameland, Terschelling, Groningen en Flevopolders/Eemland). Buiten Friesland e.o. werden 42 van de 55 kuikens (76%) gekleurringd in het zuidelijke Groene Hart (tabel 1). De gemiddelde leeftijd van de vogels op het moment van kleurringen (geschat aan de hand van hun snavelengte of gewicht) was 18,1 dagen (tabel 1).

Tabel 1. Aantal jonge Grutto's dat in 2025 in Nederland van individuele kleurringcombinaties is voorzien, en de leeftijd waarop dat gebeurde (gemiddelde en standaarddeviatie), per regio. F en R duiden de compartimenten aan (zie tekst).

regio	kuikens gekleurringd	leeftijd bij kleurringen (dagen)			
		gemiddelde	s.d.	min	max
F Friesland - Zuidwest	126	19,1	3,7	11	28
F Friesland - Waddeneilanden	61	17,2	3,0	8	25
F Friesland - overig	30	17,5	2,7	13	24
R Noord-Holland - Noordkop	2	11,0	1,4	10	12
R Noord-Holland - Laag-Holland	5	15,0	2,9	11	18
R Groene Hart Zuid	42	17,5	5,4	9	25
R IJsselstreek & Oost-NL	6	17,7	4,6	9	21
totaal	272	18,1	3,9	8	28

2.2 Kleurringcontroles

Na afloop van het broedseizoen zijn onder coördinatie van G. Gerritsen door vrijwillige waarnemers en door de RuG grutto-onderzoeksgroep verspreid over Nederland jonge Grutto's in pleisterende groepen gecontroleerd op de aanwezigheid van kleurringen. Per waargenomen groep noteerden de waarnemers onder meer het totale aantal juveniele Grutto's en het aantal daarvan dat kleurringen droeg. Bij een deel van de vogels werd ook de kleurringcode afgelezen, maar deze informatie is voor de aantalschattingen in dit rapport niet gebruikt, omdat van een aanzienlijk ander deel niet de gehele combinatie kon worden gelezen en individuele aflezingen ook niet noodzakelijk zijn voor de schatting. Sinds 2008

Tabel 2. Aantallen op kleurringen gecontroleerde juveniele Grutto's in de geanalyseerde dataset in 2025 en het aantal daarbij aangetroffen gekleurringde vogels, per regio.

regio	N gecon- troleerd	N ge- ringd	regio	N gecon- troleerd	N ge- ringd
F Friesland ZW	224	10	R N-Holland, Noordkop	1228	21
F Friesland overig, GR	172	3	R N-Holland, Laag-Holland	244	1
F Waddeneilanden	4	1	R IJsseldal en Overijssel	129	0
F Flevoland, Eempolders	1247	10	R Groene Hart	427	11
F 'Friesland e.o.' totaal	1647	24	R 'Overig Nederland' totaal	2028	33
			Nederland, totaal	3675	57

worden in Friesland naast individuele ringcombinaties ook gekleurde vlagringen met een individuele cijfer-/ lettercode bij kuikens aangebracht. Mede omdat dit ook al op jonge leeftijd gebeurde (vaak in het nest en vrijwel altijd ver voordat ze vliegvlug waren) zijn codevlaggen in dit onderzoek niet beschouwd als 'kleurringen'. De kleurringchecks zijn verzameld in de periode 20 juni t/m 10 augustus. Rond 20 juni zijn de meeste Nederlandse gruttokuikens vliegvlug, en de einddatum van 10 augustus is gekozen om 'vervuiling' van de steekproef met voor na die datum in Nederland opduikende juveniele IJlandse Grutto's (*L. l. islandica*) te voorkomen.

In 2025 werden in totaal 6795 jonge Grutto's op kleurringen gecontroleerd op 366 locatie/datum-combinaties. Net als in eerdere jaren omvat het vrij veel herhaalde waarnemingen op dezelfde locaties. Die zullen voor een deel betrekking hebben op dezelfde, langer verblijvende individuen. Hierdoor ontstaat een te rooskleurig beeld van de steekproefgrootte, en zo van de nauwkeurigheid van de aantalsschatting. Om zulke 'pseudoreplicatie' te voorkomen is de analyse uitgevoerd op een subset van de gegevens waarin per waarneemlocatie maximaal één controlesessie per 10 dagen is opgenomen. Dit criterium is gebaseerd op ongepubliceerde gegevens over de minimale verblijfsduur (tussen eerste en laatste waarneming) van gekleurringde juvenielen op locaties in Nederland, uit de aflezingendatabase van de RuG. In 2004-2017 oversteeg deze in slechts 9,6% van de gevallen 10 dagen (N=615). Per locatie is de combinatie van controlesessies geselecteerd die het grootste aantal gecontroleerde vogels opleverde bij intervallen van ≥ 10 dagen, ongeacht de aan- of afwezigheid van geringde vogels. In 2025 omvatte de resulterende dataset 186 afleessessies met in totaal 3675 gecontroleerde juveniele Grutto's, waarvan er 57 kleurringen droegen (tabel 2). Deze steekproef is de grootste uit de nu 14-jarige reeks en ligt 68% hoger dan het gemiddelde over de voorgaande jaren. Van het totale aantal vogels werd 44% gecontroleerd in compartiment F (Friesland e.o.), waar 80% van alle kuikens werden gekleurringd. De gemiddelde datum van alle controles was 10 juli (s.d.=15 dagen).

2.3 Analyse

Om te kunnen omgaan met de ongelijke verdeling van de ring- en afleesinspanning over Nederland is voor het schatten van het aantal opgegroeide kuikens een twee-compartimenten-aanpak gebruikt (Scheckerman *et al.* in prep.). Hierbij schatten we deze aantallen apart voor twee grote regio's in Nederland, en tellen die vervolgens op tot een landelijk totaal. Met deze aanpak schatten we in eerste instantie het aantal kuikens dat de gemiddelde leeftijd bij kleurringen (in 2025: 18 dagen) heeft bereikt, en vervolgens door

correctie voor sterfte tussen dit moment en de vliegvlugleeftijd (25 dagen) het aantal vliegvlug geworden kuikens. Hieronder wordt de analyse globaal beschreven. Voor meer details zie Schekkerman *et al.* in prep.

2.3.1 Schattingsaanpak algemeen

We schatten het aantal gruttokuikens dat is groot geworden in jaar t ($N_{j(t)}$) als in een zogenaamd *mark-release* experiment (Seber 1982):

$$N_{j(t)} = \frac{N_{\text{released}(t)}}{D_{\text{cr}(t)}} \quad \text{waarbij}$$

$$D_{\text{cr}(t)} = \frac{N_{(t)}^+}{N_{(t)}^+ + N_{(t)}^-}.$$

In deze vergelijkingen is $N_{\text{released}(t)}$ het aantal kuikens dat is gekleurd in jaar t , $N_{(t)}^+$ het aantal juvenielen met kleuringen en $N_{(t)}^-$ het aantal zonder kleuringen, waargenomen tijdens de checks, en dus is $D_{\text{cr}(t)}$ de waargenomen kleuringdichtheid in jaar t .

Deze methode veronderstelt dat (1) de populatie jonge Grutto's gesloten is, d.w.z. er komen tussen het moment van kleuringen en de ringdichtheidschecks geen individuen bij en er verdwijnen er geen; (2) dat de gemerkte vogels hun kleuringen niet verliezen; en (3) dat ze allemaal dezelfde kans hebben te worden waargenomen. In de praktijk is er wel sterfte tussen het moment van kleuringen en de vliegvlugleeftijd (zie bv. Schekkerman *et al.* 2009). Als we daarmee geen rekening houden, geeft bovenstaande schatting het aantal kuikens dat de kleuringleeftijd bereikte. Om het aantal vliegvlugge kuikens te verkrijgen moet dit aantal nog worden vermenigvuldigd met een schatting voor de overleving tussen het moment van kleuringen en de vliegvlugge leeftijd (zie 2.3.3 Reststerfte).

2.3.2 Twee compartimenten

Omdat de ruimtelijke verdeling van de ringdichtheidswaarnemingen over Nederland niet gelijkmatig is en bovendien verschilt van die van de kleuringlocaties, hangt de juistheid van de aanname dat alle gemerkte individuen een zelfde kans hebben te worden waargenomen af van een grondige ruimtelijke menging van de gemerkte vogels in de totale populatie juveniele Grutto's in Nederland. Uit de in de loop der jaren door de RuG verzamelde aflezingen blijkt echter dat hoewel de jonge vogels door het hele land uitzwerven, ze toch een neiging vertonen om in de (ruime) omgeving van hun geboorteplek te blijven hangen. Dit leidt tot hogere kleuringdichtheden in regio's waar veel kuikens zijn geringd, met name in Friesland. Omdat dit een forse onder- of overschatting van de aantallen vliegvlugge kuikens kan opleveren, is een aanpak ontwikkeld waarin aparte schattingen worden berekend voor twee geografische delen van Nederland, en vervolgens bij elkaar opgeteld tot een landelijke totaalschatting. De gekozen indeling in compartimenten maximaliseert het aandeel kuikens dat in het eigen geboortegebied blijft en het verschil in waargenomen kleuringdichtheden tussen de compartimenten. Compartiment F omvat Friesland inclusief de Waddeneilanden, Groningen en Flevoland (waar relatief veel in Friesland geringde kuikens pleisteren na het broedseizoen); compartiment R omvat de rest van Nederland.

In deze aanpak is het aantal jonge Grutto's dat is 'gemerkt' in elk compartiment gelijk gesteld aan het aantal daar gekleurde jongen dat naar verwachting ter plaatse is gebleven tot het moment van de kleuringchecks, plus het aantal elders geringde vogels dat naar verwachting naar dit compartiment toe is getrokken. De kans dat een jonge Grutto in zijn eigen geboortecompartiment bleef is constant verondersteld over de jaren, en geschat uit

aflezingen van 2450 jongen geringd in het RuG-onderzoek van 2004 t/m 2017. Deze kansen bedroegen voor F en R resp. $0,86 \pm 0,02$ en $0,87 \pm 0,03$ (de kansen op verplaatsing naar het andere compartiment bedroegen dus respectievelijk 14% en 13%).

2.3.3 Reststerfte

Om het aantal vliegvlug geworden kuikens (N_{vv}) te schatten is het aantal kuikens dat de kleurringleeftijd bereikte (N_{cr}) vermenigvuldigd met een schatting voor de overleving tussen het moment van kleurringen en de vliegvlugleeftijd:

$$N_{vv(t)} = N_{cr(t)} \times S_{r(a)}$$

Hierbij is $S_{r(a)}$, de van de leeftijd bij kleurringen afhankelijke restoverleving tot vliegvlug, afgeleid uit gegevens afkomstig uit 31 gebied-jaarcombinaties waar in het verleden de overleving van gruttokuikens is gemeten aan de hand van gezenderde vogels (zie Schekkerman *et al.* in prep. voor details). Bij een gemiddelde kleurringleeftijd van 18,1 dagen zoals in 2025 bedraagt de voorspelde restoverleving 0,54 met een standaardfout van $\pm 0,07$.

2.3.4 Betrouwbaarheidsintervallen

De totale onzekerheid rondom N_{cr} en N_{vv} is een optelling van onzekerheid rondom de waargenomen kleurringdichtheid (die afhangt van de aantallen geringde en gecontroleerde vogels), rondom de veronderstelde kans dat een vogel in zijn geboortecompartiment blijft, en bij N_{vv} ook rondom de schatting van de reststerfte. De resulterende 'gecumuleerde' onzekerheid is berekend met behulp van *resampling*, door 30.000 willekeurige trekkingen te doen uit de waarschijnlijkheidsverdelingen van al deze parameters, en die te combineren tot evenzoveel schattingen van N_{cr} en N_{vv} . Mediaan, standaardafwijking (s.d.) en 5%- en 95%-percentielen van de verdeling van deze 30.000 waarden zijn gebruikt als respectievelijk de puntschatting, de standaardfout (s.e.) en het 90%-betrouwbaarheidsinterval van N_{cr} en N_{vv} .

3 Resultaten en discussie

3.1 Schatting 2025

Het totale aantal kuikens in Nederland dat in 2025 de kleurringleeftijd bereikte (N_{cr}) wordt op basis van de gegevens geschat op ca. 18.850 en het aantal vliegvlugge jongen (N_{vv}) op ongeveer 10.200 (tabel 3). Van dit laatste aantal groeide ongeveer 74% op in compartiment F (Friesland en omgeving), en 29% elders in Nederland. (Merk op dat de totaalschatting voor Nederland in tabel 3 niet exact de som is van de afzonderlijke schattingen voor de compartimenten F en R, als gevolg van de *resampling* procedure.)

De schattingen van het aantal groot geworden kuikens hebben een aanzienlijke onzekerheidsmarge, die een optelsom is van de onzekerheid over de kleurringdichtheid (op basis van de steekproeven), de mate van uitwisseling van vogels tussen de twee compartimenten, en in het geval van N_{vv} ook over de reststerfte tussen de momenten van kleurringen en uitvliegen. Door de relatief grote aantallen geringde kuikens en afgelezen juvenielen in 2025 zijn de relatieve standaardfouten (s.e. gedeeld door gemiddelde: 16-25%) en de betrouwbaarheidsintervallen wat kleiner dan in veel van de eerdere jaren, maar ze blijven in absolute zin fors. Een bron van onzekerheid is ook het verschil tussen de geografische verdeling van de afleesinspanning over Nederland en die van de aantallen kuikens die werden gekleurringd (met een veel groter aandeel in Friesland e.o. bij de laatste). Het effect van de verschillen hierin tussen F en R als geheel worden verrekend in de twee-compartimentenbenadering. Ook binnen de compartimenten echter waren ring- en afleesinspanning niet evenredig verdeeld, met name in R. In Noord-Holland benoorden het Noordzeekanaal werden maar zeven kuikens gekleurringd (13% van het totaal in R), maar werd wel 72% van alle kleurringcontroles in compartiment R uitgevoerd. Dit kan hebben geleid tot een overschatting van het aantal vliegvlug geworden kuikens in R met maximaal zo'n 10-20%.

3.2 Vergelijking met eerdere jaren

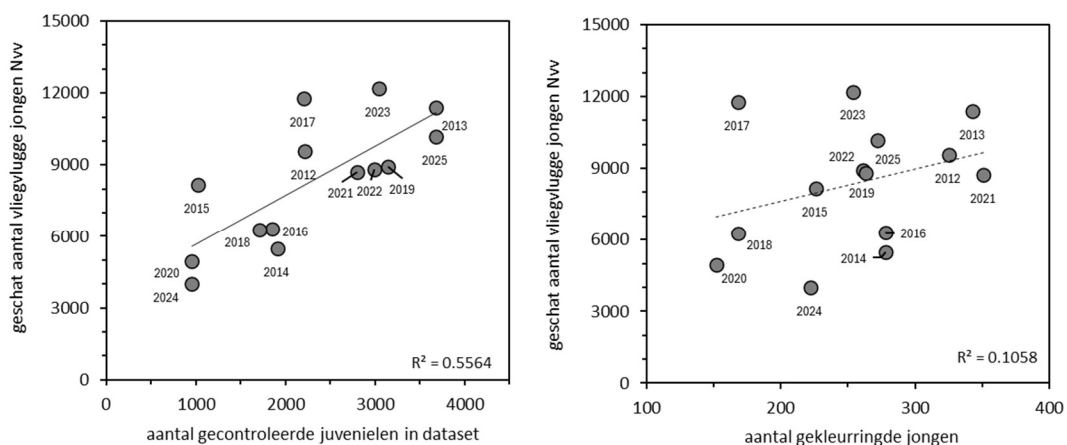
De totaalschatting van ca. 10.200 vliegvlugge gruttojongen in Nederland in 2025 behoort tot de hogere uit de nu 14-jarige reeks (tabel 4), en ligt 20% boven het gemiddelde over de voorgaande 13 jaren. Er is echter een opvallend verschil tussen de twee compartimenten; de schatting voor Friesland en omstreken was ruim twee maal zo hoog, maar die voor de rest

Tabel 3. Schattingen van het aantal gruttokuikens dat in 2025 in Nederland en in de twee compartimenten F (Friesland e.o.) en R (overig Nederland) de kleurringleeftijd bereikte (N_{cr}), en van de aantallen uitgevlogen kuikens (N_{vv}). Schattingen >1000 zijn afgerond op 50-tallen, kleinere schattingen en standaardfouten (s.e.) op tientallen. De eerste drie kolommen geven het aantal gekleurringde, later op kleurringen gecontroleerde, en daarbij aangetroffen gekleurringde jonge vogels.

compartiment	steekproef			aantal kuikens op ringleeftijd			aantal vliegvlugge kuikens		
	N_{ger}	N_{ctr}	N_{+}	N_{cr}	s.e.	90%-betr.int.	N_{vv}	s.e.	90%-betr.int.
NL tot.	272	3675	57	18.850	2.110	14.500 - 24.400	10.200	2.110	7.150 - 14.000
F	217	1647	24	14.000	2.980	9.900 - 19.400	7.550	1.880	4.900 - 11.000
R	55	2028	33	4.850	900	3.600 - 6.500	2.650	590	1.800 - 3.700

van Nederland maar half zo hoog als het gemiddelde van de voorgaande jaren. Over een verklaring hiervoor kunnen we vooralsnog alleen speculeren. De in de vorige paragraaf aangehaalde ongelijke verdeling van ring- en afleesinspanning binnen compartiment R vormt de verklaring in ieder geval niet; die zou juist eerder leiden tot een relatief hoge schatting in R. Opvallend is dat dit jaar de waargenomen ringdichtheden in de twee compartimenten veel dichter bij elkaar lagen (F: 0,015, R: 0,016) dan meestal het geval is (gemiddelde 2012-2024, F: 0,037, R: 0,010). Ten opzichte van deze gemiddelden was de dichtheid in 2025 dus wat aan de hoge kant in R, maar vooral laag in Friesland en omstreken. Een mogelijke verklaring die dan opdoemt is dat in 2025 meer juveniele Grutto's na het moment van kleurringen zijn verhuisd van compartiment F naar R dan in de berekening is verondersteld op basis van de gemiddelde historische verhuiskansen. Als dit het geval is zou het aantal groot geworden jongen in F kunnen zijn overschat en dat in R onderschat. Omdat deze twee vertekeningen elkaar goeddeels opheffen zal dit echter voor de schatting voor Nederland als geheel waarschijnlijk geen grote gevolgen hebben gehad. Een berekening van dit landelijke aantal (N_{vw}) zonder onderscheid tussen compartimenten (waarin de onderlinge verhuiskansen dus geen rol spelen) levert ook een schatting op die niet zo veel verschilt van de 11.200 op basis van de tweecompartimentenaanpak: 9650 vliegvlugge kuikens, met 90%-betrouwbaarheidsinterval 7000-12750. Berichten uit het veld lijken ook wel enigszins te stroken met de indicatie op basis van de cijfers dat grutto's in Noord-Nederland dit jaar succesvoller waren dan in het westen (zie §3.3).

Over de hele reeks van jaren bezien heeft het totale aantal op kleurringen gecontroleerde juveniele Grutto's in de dataset een voorspellende waarde voor de hoogte van de schatting van N_{vw} : hoe meer kuikens zijn gecontroleerd op ringen, hoe hoger de schatting uitvalt (figuur 1a). Zo'n correlatie is er veel minder met de jaarlijkse aantallen kuikens die van kleurringen worden voorzien (figuur 1b). Een samenhang tussen N_{vw} en de steekproefgrootte zit niet 'ingebakken' in de rekenmethode, maar het is wel logisch dat op de bezochte pleisterplaatsen meer jongen worden aangetroffen in jaren waarin er veel vliegvlug zijn geworden. Dat een dergelijke samenhang er niet is met het jaarlijkse aantal gekleurringde kuikens wordt mogelijk verklaard doordat dit aantal niet alleen wordt beperkt door de aantallen voor vangst 'beschikbare' oudere kuikens maar ook door de inspanning (aantal en tijdsinzet) door de

Figuur 1. Relatie tussen de schatting van N_{vw} en het aantal op kleurringen gecontroleerde vliegvlugge juveniele grutto's (1a: links) en het aantal gekleurringde kuikens (1b: rechts), 2012-2025. De correlatie met het aantal gecontroleerde vogels is significant ($r=0.75$, $P<0.001$), die met het aantal gekleurringde kuikens niet ($r=0.33$, $P=0.24$).

Tabel 4. Schattingen van aantallen gruttokuikens die de kleurringleeftijd respectievelijk de vliegvlugleeftijd bereikten in 2012-2025, in heel Nederland en in de compartimenten F (Friesland e.o.) en R (overig Nederland). Merk op dat de schattingen voor Nederland als geheel niet exact de som zijn van de schattingen voor de compartimenten F en R, als gevolg van de resampling procedure.

jaar	Nederland totaal		F (Friesland e.o.)		R (overig Nederland)	
	schatting	90% - betr.int.	schatting	90% - betr.int.	schatting	90% - betr.int.
N_{cr} aantal jongen op kleurringleeftijd (16-19 d)						
2012	18.200	(12.500 - 28.400)	5.650	(3.400 - 10.450)	12.000	(7.350 - 21.500)
2013	23.200	(18.400 - 29.850)	12.300	(9.450 - 16.550)	10.600	(7.200 - 16.200)
2014	10.450	(8.250 - 13.500)	4.150	(3.250 - 5.500)	6.150	(4.300 - 9.100)
2015	14.550	(9.650 - 23.650)	6.650	(4.350 - 11.250)	7.250	(3.800 - 15.400)
2016	10.350	(7.050 - 16.750)	1.950	(1.600 - 2.500)	8.350	(5.100 - 14.900)
2017	19.550	(14.300 - 27.600)	6.400	(5.600 - 11.300)	13.000	(7.100 - 18.800)
2018	10.250	(7.600 - 14.450)	6.250	(4.100 - 9.300)	4.100	(2.600 - 6.850)
2019	14.650	(11.850 - 18.500)	8.800	(6.450 - 11.950)	5.850	(4.300 - 8.250)
2020	10.150	(6.200 - 19.650)	1.650	(1.100 - 2.800)	8.350	(4.550 - 18.050)
2021	14.300	(11.600 - 18.000)	6.350	(5.050 - 8.100)	7.850	(5.600 - 11.250)
2022	14.450	(11.350 - 18.800)	6.300	(4.700 - 8.800)	8.000	(5.550 - 11.750)
2023	21.200	(15.290 - 31.250)	4.650	(3.400 - 6.500)	16.250	(10.700 - 26.450)
2024	6.950	(4.650 - 11.550)	2.000	(1.300 - 10.450)	4.800	(2.800 - 9.300)
2025	18.850	(14.500 - 24.400)	14.000	(9.900 - 14.400)	4.850	(3.600 - 6.500)
N_w aantal jongen op vliegvlugleeftijd (ca. 25 d)						
2012	9.600	(5.000 - 17.100)	2.950	(1.400 - 6.050)	6.300	(3.100 - 12.500)
2013	11.400	(8.200 - 15.650)	6.000	(4.250 - 8.600)	5.200	(3.300 - 8.300)
2014	5.500	(3.900 - 7.650)	2.200	(1.550 - 3.100)	3.250	(2.100 - 5.050)
2015	8.200	(5.000 - 14.000)	3.750	(2.300 - 6.650)	4.100	(2.050 - 8.950)
2016	6.300	(3.950 - 10.700)	1.200	(860 - 1.650)	5.100	(2.900 - 9.350)
2017	11.950	(7.950 - 17.850)	3.900	(3.100 - 7.350)	7.900	(4.050 - 12.000)
2018	6.250	(4.200 - 9.400)	3.800	(2.300 - 5.950)	2.400	(1.500 - 4.400)
2019	8.950	(6.350 - 12.300)	5.400	(3.550 - 7.800)	3.550	(2.400 - 5.350)
2020	4.950	(2.850 - 9.900)	880	(500 - 1.400)	4.050	(2.100 - 9.000)
2021	8.700	(3.550 - 12.450)	3.900	(2.750 - 5.350)	4.800	(2.600 - 11.200)
2022	8.800	(6.150 - 12.400)	3.950	(2.600 - 5.700)	4.850	(3.100 - 7.600)
2023	12.200	(8.300 - 18.850)	2.700	(1.850 - 3.950)	9.400	(5.900 - 15.700)
2024	4.000	(2.550 - 6.900)	1.200	(700 - 1.950)	2.750	(1.550 - 5.500)
2025	10.200	(7.150 - 14.000)	7.550	(4.900 - 11.000)	2.650	(1.800 - 3.700)

ringers, en de tijd die het kost om kuikens op te sporen en te vangen (waarbij die laatste nog kan samenhangen met de maaistatus van percelen). Bij de kleurringcontroles wordt variatie in de inspanning tussen jaren deels 'afgeroomd' door de selectie van één afleessessie per locatie per 10 dagen. Deze heeft daardoor relatief weinig gevolgen voor de aantallen in de geanalyseerde dataset zolang die variatie vooral de frequentie betreft waarmee locaties worden bezocht, en niet zozeer het totale aantal bezochte locaties.

3.3 Het gruttobroedseizoen 2025

De winter van 2024/25 was vrij zacht en iets aan de droge kant. Qua temperatuur weken met name januari en februari maar weinig af van het langjarig gemiddelde, maar koude dagen en vorstdagen waren relatief schaars. Terwijl januari meer neerslag kende dan gebruikelijk was februari juist een tamelijk droge maand. De maanden maart tot en met juni kenden alle ten opzichte van het gemiddelde hogere temperaturen en ruim meer zonuren dan gemiddeld; april was de op vijf na warmste aprilmaand sinds 1901, en juni de op één na warmste. Ook was het hele voorjaar erg droog; qua neerslagtekort (t.o.v. de verdamping) behoorde 2025 vanaf begin mei tot de 5% droogste voorjaren. Pas in de tweede week van juni viel er flink wat regen.

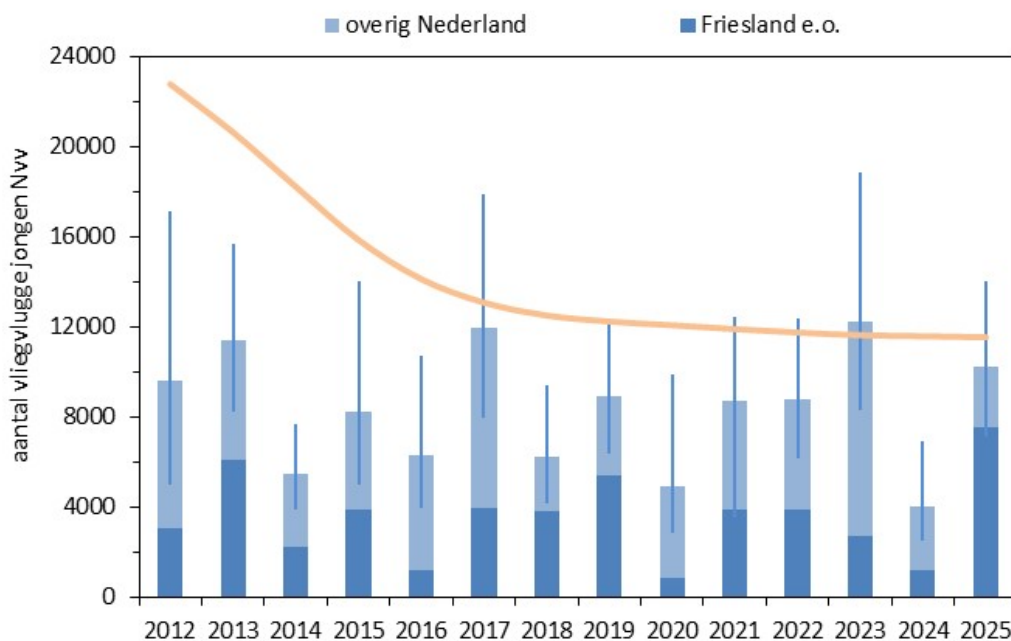
De warme en droge start van het voorjaar zorgde ervoor dat veel boeren hun eerste snede al eind april hadden binnengehaald. Op veel plaatsen heeft het steeds vroegere maaien weinig directe invloed meer op de nestoverleving doordat het overgrote deel van de gruttopopulatie broedt op percelen met een beheersovereenkomst of in reservaten. Indirect kan vroeg maaien wel leiden tot meer nestpredatie. Daar was in het studiegebied van de RuG in Zuidwest-Friesland weinig sprake van: het gemeten uitkomstpercentage van 67% was een van de beste resultaten van de afgelopen 20 jaar. De leg was bovendien sterk gesynchroniseerd. Op de meeste plekken resulteerde dit in grote aantallen gezinnen met kuikens tijdens de eerste en tweede ronde van de alarmtellingen. Ondanks latere verliezen in een aantal deelgebieden was, in vergelijking met voorgaande jaren, het beeld van 2025 overwegend positief, maar minder goed dan bijvoorbeeld in 2021 en dus waarschijnlijk niet goed genoeg voor stabilisatie van de populatie.

Uit berichten uit andere delen van het land komt naar voren dat het weliswaar lokaal inderdaad een relatief goed jaar was maar dat de verschillen groot waren. De gedeelde ervaringen hadden soms betrekking op gebieden van beperkte grootte, waar ruimtelijke variatie meer tot uitdrukking komt. Uit de door Landschappen.nl samengebrachte gegevens over Bruto Territoriaal Succes (BTS, aantal paren dat nog alarmeert wanneer de meeste kuikens al tamelijk groot zijn als fractie van het totale aantal broedparen in het gebied) van Grutto's in een groot aantal gebieden in Nederland komt het beeld naar voren dat er dit jaar flink meer alarmerende ouders zijn geteld dan 2024, maar dat was een heel slecht jaar. Het landelijke BTS-cijfer voor 2025 valt echter nog in de zone 'oranje', dat wil zeggen waarschijnlijk onvoldoende om de sterfte te compenseren. Het beeld varieert echter nogal tussen provincies: in Friesland, Groningen en Zuid Holland lag het BTS hoger dan in 2024 maar in Noord-Holland juist lager. In het 'Jaarbericht Weidevogels in Fryslân'¹ wordt het BTS in die provincie als matig gekwalificeerd, maar lag net onder 70%, de gehanteerde grens van 'voldoende'. Ook voor deze provincie worden forse regionale verschillen benadrukt.

¹ <https://www.friesevogelwachten.nl/assets/media/doc/20251113180637-bfw-2025-jaarbericht-def.pdf>

3.4 Geschat en benodigd broedsucces

Op basis van schattingen van de grootte van de gruttopopulatie en de jaarlijkse sterfte van volgroeide Grutto's kan bij benadering worden berekend hoeveel vliegvlugge jongen er jaarlijks groot moeten worden om de populatie op zijn minst stabiel te houden. Kentie *et al.* (2016) schatten het aantal in Nederland broedende Grutto's op basis van kleurringdichtheden op voorjaarspleisterplaatsen in Spanje en Portugal en gegevens over de broedgebieden van daar met zenders uitgeruste vogels. Op basis van deze cijfers en van in dezelfde studie gerapporteerde overlevingskansen van eerstejaars en oudere Grutto's zou elk paar volwassen vogels jaarlijks ongeveer 0,77 kuikens moeten grootbrengen tot de kleurringleeftijd, en ca. 0,44 tot vliegvlug, om de sterfte onder oudere vogels te compenseren. Bij een geschatte broedpopulatie van ruwweg 26.000 paren in 2025 (extrapolatie op basis van Kentie *et al.* 2016 en Sovon 2018 en NEM-broedvogelindexen voor de jaren daarna) zijn dat ca. 20.000 kleurring-rijpe en 11.400 uitvliegende jongen. De hier gerapporteerde schatting voor N_{cr} en N_{wv} in 2025 liggen hier ca. 11% onder. Dat is aanzienlijk minder 'tekort' dan het gemiddelde over de voorgaande 13 jaren (55% tekort), en de bovengrens van het 90%-betrouwbaarheidsinterval van de schattingen voor 2025 ligt ruim boven het vereiste aantal. In Nederland zijn in 2025 volgens deze schatting dus waarschijnlijk bijna voldoende, en mogelijk zelfs voldoende, gruttokuikens vliegvlug geworden om de sterfte van volgroeide vogels te compenseren en de populatie op peil te houden.

Figuur 2. Geschatte aantallen gruttokuikens vliegvlug geworden in Friesland e.o. en overig Nederland in 2012-2025. De blauwe verticale lijnen geven het 90%-betrouwbaarheidsinterval van de landelijke totaalschatting. De oranje lijn geeft bij benadering aan hoeveel vliegvlugge jongen geproduceerd moeten worden om de Nederlandse gruttopopulatie stabiel te houden; die lijn daalt doordat de broedpopulatie afneemt.

Dankwoord

Dit project is alleen mogelijk dankzij de inspanningen van een grote groep enthousiaste ringers en aflezers.

De volgende ringers droegen bij aan de steekproef gekleurde gruttojongen: Ondrej Belfin, Teade de Boer, Richard Boerrigter, Siebe Bonthuis, Fred Cottaar, René van Dam, Jan Ellens, Rienk Fokkema, Gerrit Gerritsen, Rienk Jelle Hibma, Jos Hooijmeijer, Kees de Jager, Jan F de Jong, Johan W de Jong, Margje de Jong, Astrid Kant, Erik Kleyheeg, Theo Lohuis, Martin van de Reep, Leonard Rouhof, Tim Schipper, Anne-Jan Staal, Atser Sybrandy, Wim Tijssen, Egbert van der Velde, Jacob de Vries en Natsja Zijlstra.

Na het broedseizoen werden de kleuringcontroles uitgevoerd door: Jouke Altenburg, René Beekvelt, Teade de Boer, Sieds Boersma, Siebe Bonthuis, Siebold van Breukelen, Jos Brouwer, Bob van Duin, Rene Faber, Rienk Fokkema, Cornelis Fokker, Gerrit Gerritsen, Eus de Groot, Jos Hooijmeijer, Maarten Hotting, Kees de Jager, Albert de Jong, Jan de Jong, Margje de Jong, Andries Kamstra, Astrid Kant, Jan Kramer, Jelle Loonstra, Ronald Messemaker, Ernst Oosterveld, Aad van Paassen, Niels van Pelt, Rutger Plaisier, Johan Poffers, Ben Pronk, Celine Roodhart, Ellen Sandberg, Hans Schekkerman, Tim Schipper, Marieke Schous, Rienk Slings, Roelf Steendam, Atser Sybrandy, Wim Tijssen, Haije Valkema, Egbert van der Velde, Frank Visbeen, Jacob de Vries, Willem van der Waal, Sjerp Weima, Willem van Weperen, Eddy Wymenga en Ed Zipp.

Literatuur

Beintema A.J. & G.H. Visser 1989. The effect of weather on time budgets and development of chicks of meadow birds. *Ardea* 77: 181-192.

Hooijmeijer J., van der Velde E., Rakhim-berdiev E., Howison R., Onrust J., Fok-kema R.W., Lagendijk G., Kraamwinkel C.T., Veenstra R., Escoto L.B., Stessens M., Ligtelijn M., Craft T., Saarloos A., Vanstee-lant W., Belfin O., Zijlstra N., Basting S., Verkuil Y. & Piersma T. 2024. Grutto-landschap-project jaarverslag 2023. Rapport, Birdeyes, University of Groningen, Leeuwarden.

Kentie R., Hooijmeijer J.C.E.W., Both C. & Piersma T. 2011. Grutto's in ruimte en tijd 2007-2010. Rapport Rijksuniversiteit Groningen.

Kentie R., Senner N.R., Hooijmeijer J.C.E.W., Márquez-Ferrando R., Fi-guerola J., Masero J.A., Verhoeven M.A. & Piersma T. 2016. Estimating the size of the Dutch breeding population of Conti-nental Black-tailed Godwits from 2007–2015 using resighting data from spring staging sites. *Ardea* 114: 213–225.

Kentie R., Coulson T., Hooijmeijer J., How-ison R., Loonstra J., Verhoeven M., Both C. & Piersma T. 2018. Warming springs and habitat alteration interact to impact timing of breeding and population dy-namics in a migratory bird. *Global Change Biology*, DOI: 10.1111/gcb.14406.

Nijland F., Schekkerman H. & Teunissen W. 2010. Methodes monitoring weidevogels. Sovon onderzoeksrapport 2010/02. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Roodbergen M., Klok C. & Schekkerman H. 2008. The ongoing decline of the breeding population of Black-tailed Godwits *Limosa l. limosa* in The Netherlands is not explained by changes in adult survival. *Ardea* 96: 207-218.

Roodbergen M., Schekkerman H., Teunis-sen W.A. & Oosterveld E. 2010. De invloed van beheer en predatie op de overleving van weidevogelkuikens in Friesland. Sovon onderzoeksrapport 2010/12. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Schekkerman, H. & G.H. Visser 2001. Prefledging energy requirements in shorebirds: energetic implications of self-feeding precocial development. *The Auk* 118: 944-957.

Schekkerman H., Teunissen W. & Oosterveld E. 2009. Mortality of shorebird chicks in lowland wet grasslands: inter-actions between predation and agricultural practice. *Journal of Ornithology* 150: 133-145.

Schekkerman, H. & A. Boele 2009. Foraging in precocial chicks of the black-tailed godwit *Limosa limosa*: the importance of weather and prey size. *Journal of Avian Biology* 40: 369-379.

Schekkerman H. 2012-2014 in serie. Jonge Grutto's uitgevlogen in Nederland: een aantalsschatting op basis van kleurringdichtheden. Sovon-rapporten 2012/19, 2013/16, 2014/10, Sovon Vogelonder-zoek Nederland, Nijmegen.

Schekkerman H., Gerritsen G.J. & Hooijme-ijer J. 2014-2024 in serie. Jonge Grutto's in Nederland: een aantalsschatting op basis van kleurringdichtheden. Sovon-rapporten 2014/55, 2015/68, 2017/13, 2019/14, 2020/03, 2020/91, 2021/78, 2022/95, 2024/36, 2024/76, Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Schekkerman H., Hooijmeijer J., Piersma T. & Gerritsen G.J. in prep. A mark-resight approach to estimate numbers of young Black-tailed Godwits fledged in The Netherlands. Submitted to *Ardea*.

Seber G.A.F. 1982. The estimation of animal abundance and related parameters. Blackburn Press, Caldwell, New Jersey.

Sovon Vogelonderzoek Nederland 2018. Vogelatlas van Nederland. Broedvogels, wintervogels en 40 jaar verandering. Kosmos uitgevers, Utrecht/Antwerpen.

Bijlage 1

Gegevensoverzicht

De in de analyse gebruikte set controles op aanwezigheid van kleurringen van groepen jonge Grutto's in 2025.

datum	prov	regio	locatie	Nctr	Nzonder	Nmet
30-6-2025	UT	FL-Eem	Baarn, Eemerwaard	3	3	0
30-6-2025	UT	FL-Eem	Bunschoten, Westdijk	3	3	0
30-6-2025	UT	FL-Eem	Eemnes, Noordpolder	23	23	0
17-7-2025	FL	FL-Eem	Marker Wadden, Bezoekerseiland	1	1	0
1-8-2025	FL	FL-Eem	Marker Wadden, Natuureilanden	3	3	0
3-7-2025	FL	FL-Eem	Nagele	5	5	0
9-7-2025	GE	FL-Eem	Nijkerk, Arkemheen - N2000	2	2	0
9-7-2025	GE	FL-Eem	Nijkerk, Arkemheen Arlersteeg e.o.	10	10	0
4-7-2025	FL	FL-Eem	Oostvaardersplassen	38	38	0
17-7-2025	FL	FL-Eem	Oostvaardersplassen	68	68	0
29-7-2025	FL	FL-Eem	Oostvaardersplassen	93	91	2
22-6-2025	FR	FL-Eem	Oostvaardersplassen, De Grauwe Gans	387	387	0
21-6-2025	FL	FL-Eem	Oostvaardersplassen, Hoekplas	79	78	1
7-7-2025	FL	FL-Eem	Oostvaardersplassen, Hoekplas	128	127	1
23-7-2025	FL	FL-Eem	Oostvaardersplassen, Hoekplas	34	32	2
23-7-2025	FL	FL-Eem	Oostvaardersplassen, Hoekplas	183	182	1
1-8-2025	FL	FL-Eem	Oostvaardersplassen, Hoekplas	166	163	3
7-7-2025	FL	FL-Eem	Oostvaardersplassen, hut Zeearend	2	2	0
7-7-2025	FL	FL-Eem	Oostvaardersplassen, Jan vd Boschbult	1	1	0
7-7-2025	FL	FL-Eem	Oostvaardersplassen, Keersluisplas	11	11	0
20-6-2025	FL	FL-Eem	Oostvaardersplassen, Wigbels Eiland	7	7	0
20-7-2025	FR	FRrest	Anjum, Bantpolder	32	32	0
30-6-2025	FR	FRrest	Burgwerd, Kloostervaart	18	18	0
27-7-2025	FR	FRrest	Harlingen, Hegewiersterfjild	5	4	1
30-6-2025	FR	FRrest	Lauwersmeer, Ezumakeeg	14	14	0
10-7-2025	FR	FRrest	Lauwersmeer, Ezumakeeg	21	21	0
16-7-2025	FR	FRrest	Oosterlittens, Skrins	4	4	0
9-7-2025	FR	FRrest	Wommels, Skrok	50	49	1
25-6-2025	FR	FRrest	Wommels, Zuidhoeksterpolder, Gruttoland	7	7	0
4-7-2025	FR	FRrest	Wommels, Zuidhoeksterpolder, Gruttoland	8	7	1
10-7-2025	GR	FRrest	Zoutkamp, Jaap Deensgat en Oude Robbengat	4	4	0
22-7-2025	GR	FRrest	Zoutkamp, Jaap Deensgat en Oude Robbengat	9	9	0
5-7-2025	FR	FRwad	Terschelling	3	2	1
8-7-2025	FR	FRwad	Terschelling, Formerum	1	1	0
23-6-2025	FR	FRzw	Aaltjemeer	3	3	0
20-6-2025	FR	FRzw	Exmorra, Parregaastermeer	10	10	0
23-6-2025	FR	FRzw	Ferwoude, Fallingabuurster- en Aaltjemeerpolder	2	2	0
1-7-2025	FR	FRzw	Folsgeare	7	7	0
26-6-2025	FR	FRzw	Gaastmeer, De Lange Hoek	9	9	0
21-6-2025	FR	FRzw	Greonterp, De Ryp	37	35	2
4-7-2025	FR	FRzw	Greonterp, De Ryp	7	7	0
21-6-2025	FR	FRzw	Hessens eo	9	9	0
26-6-2025	FR	FRzw	Idzegea, Bratte Polder	2	2	0
20-6-2025	FR	FRzw	Idzegea, It Joo	26	26	0

datum	prov	regio	locatie	Nctr	Nzonder	Nmet
14-7-2025	FR	FRzw	IJlst, Ruiterpolder	7	7	0
3-7-2025	FR	FRzw	Kleine Gaastmeer, Kaappolder West	5	4	1
22-6-2025	FR	FRzw	Lytshuzen, Polder De Rige Oost	1	1	0
3-7-2025	FR	FRzw	Oosthem, Ald Hemdyk	3	3	0
3-7-2025	FR	FRzw	Oudega, De Rige	10	10	0
30-6-2025	FR	FRzw	Oudega, de Ryp	15	13	2
25-6-2025	FR	FRzw	Pikesyl, Hisse- en Pikemar	23	22	1
23-7-2025	FR	FRzw	Polder de Dijken	10	10	0
26-6-2025	FR	FRzw	Sandfirden, Sanfurderhoek	2	2	0
2-7-2025	FR	FRzw	Scharnegoutum	7	6	1
20-6-2025	FR	FRzw	Stavoren, Zuidermeerpolder	4	2	2
24-6-2025	Frl	FRzw	Workum, Jouke Sjoerdspolder	4	4	0
20-6-2025	FR	FRzw	Workum, Workumermeer	11	11	0
18-7-2025	FR	FRzw	Workum, Workumerwaard	3	2	1
29-6-2025	FR	FRzw	Ysbrechtum	7	7	0
23-6-2025	ZH	GHnoord	Kamerik	16	16	0
2-7-2025	UT	GHnoord	Kockengen	9	9	0
24-7-2025	UT	GHnoord	Vinkeveen, Polder Demmerik	1	1	0
22-6-2025	NB	GHzuid	Biesbosch	18	18	0
4-7-2025	NB	GHzuid	Biesbosch	62	61	1
21-7-2025	NB	GHzuid	Biesbosch, Noordwaard	42	42	0
30-7-2025	ZE	GHzuid	Breskens, Baarzandsche Kreek	9	9	0
14-7-2025	GE	GHzuid	Culemborg, Baarsemwaard	5	5	0
25-7-2025	GE	GHzuid	Culemborg, Baarsemwaard	7	6	1
7-8-2025	GE	GHzuid	Culemborg, Baarsemwaard	8	7	1
7-8-2025	ZE	GHzuid	Hengstdijk, De Putting	1	1	0
25-6-2025	UT	GHzuid	Lexmond, Lek	9	9	0
7-7-2025	UT	GHzuid	Lexmond, Lek	12	12	0
17-7-2025	UT	GHzuid	Lexmond, Lek	29	27	2
29-6-2025	NH	GHzuid	Naaldwijk, Kraaiennest	4	4	0
26-6-2025	ZH	GHzuid	Ridderkerk, Crezéepolder	20	20	0
5-7-2025	ZH	GHzuid	Ridderkerk, Crezéepolder	58	56	2
15-7-2025	ZH	GHzuid	Ridderkerk, Crezéepolder	62	61	1
30-7-2025	ZH	GHzuid	Ridderkerk, Crezéepolder	42	40	2
23-6-2025	GE	GHzuid	Woudrichem, Munnikenland	1	1	0
11-7-2025	ZH	GHzuid	Zuidland, Beninger Slikken	7	7	0
25-7-2025	ZH	GHzuid	Zuidland, Beninger Slikken	5	4	1
9-7-2025	OV	IJssel	De Krim, vloeivelden	1	1	0
29-6-2025	OV	IJssel	Hardenberg, Broeklanden	2	2	0
9-7-2025	OV	IJssel	Hardenberg, Broeklanden	1	1	0
24-6-2025	GE	IJssel	Hatter, Wiessenbergse Kolk	2	2	0
17-7-2025	GE	IJssel	Hatter, Wiessenbergse Kolk	14	14	0
16-7-2025	OV	IJssel	Leeuwterveld	27	27	0
5-8-2025	OV	IJssel	Leeuwterveld	18	18	0
25-6-2025	OV	IJssel	Zwolle, Engelse Werk	6	6	0
23-6-2025	OV	IJssel	Zwolle, Liederbroek	4	4	0
30-6-2025	OV	IJssel	Zwolle, Vreugderijkerwaard	40	40	0
22-7-2025	OV	IJssel	Zwolle, Vreugderijkerwaard	14	14	0
25-6-2025	NH	NHkop	Aartswoud, Kolk van Dussen	4	4	0

datum	prov	regio	locatie	Nctr	Nzonder	Nmet
8-7-2025	NH	NHkop	Aartswoud, Kolk van Dussen	15	15	0
22-7-2025	NH	NHkop	Aartswoud, Kolk van Dussen	19	19	0
7-8-2025	NH	NHkop	Aartswoud, Kolk van Dussen	32	31	1
18-7-2025	NH	NHkop	Breezand - buitengebied	147	145	2
29-7-2025	NH	NHkop	Breezand - buitengebied	118	115	3
6-7-2025	NH	NHkop	Callantsoog, Uitlandse polder	14	14	0
30-6-2025	NH	NHkop	Callantsoog, Zandpolders	23	22	1
20-7-2025	NH	NHkop	Callantsoog, Zandpolders	4	4	0
9-8-2025	NH	NHkop	Callantsoog, Zandpolders	6	6	0
28-6-2025	NH	NHkop	Den Helder, Balgzandpolder, Den Helder	2	2	0
4-7-2025	NH	NHkop	Den Oever, Gesterkoog	3	3	0
8-7-2025	NH	NHkop	Den Oever, Schor en de Bak	3	3	0
6-8-2025	NH	NHkop	Den Oever, Schor en de Bak	1	1	0
11-7-2025	NH	NHkop	Egmond-Binnen, Sammerpolder	20	20	0
25-6-2025	NH	NHkop	Groote Keeten, polder 't Hoekje	1	1	0
14-7-2025	NH	NHkop	Groote Keeten, polder 't Hoekje	42	40	2
20-6-2025	NH	NHkop	Hippolytushoef, Normerpolder	4	4	0
8-7-2025	NH	NHkop	Hippolytushoef, Normerpolder	2	2	0
14-7-2025	NH	NHkop	Julianadorp, polder Koegras	42	40	2
9-8-2025	NH	NHkop	Julianadorp, polder Koegras	91	89	2
14-7-2025	NH	NHkop	Kleine Sluis, Anna Paulownapolder-West	18	17	1
29-7-2025	NH	NHkop	Kleine Sluis, Anna Paulownapolder-West	12	12	0
20-6-2025	NH	NHkop	Koedijk	2	2	0
10-7-2025	NH	NHkop	Middenmeer, Agriport A7 Tussenweg	28	27	1
20-6-2025	NH	NHkop	Obdam. Polder Berkmeer	4	4	0
30-6-2025	NH	NHkop	Petten - Polder R	8	8	0
14-7-2025	NH	NHkop	Petten - Polder R	42	42	0
31-7-2025	NH	NHkop	Petten - Polder R	8	8	0
14-7-2025	NH	NHkop	Petten, Polder NoorderM	17	17	0
20-6-2025	NH	NHkop	Schagen, polder Neskaag	5	5	0
30-6-2025	NH	NHkop	Schagen, polder Neskaag	3	3	0
14-7-2025	NH	NHkop	Schagen, polder Neskaag	3	3	0
25-6-2025	NH	NHkop	Schagen, Schager Wad	15	15	0
20-7-2025	NH	NHkop	Sint Maartensbrug	6	6	0
25-6-2025	NH	NHkop	t Zand, Belkmerweg	2	2	0
6-7-2025	NH	NHkop	t Zand, Belkmerweg	3	3	0
20-7-2025	NH	NHkop	t Zand, Keinsmerweg, polder OV-PT	51	51	0
29-7-2025	NH	NHkop	t Zand, Keinsmerweg, polder OV-PT	50	49	1
9-8-2025	NH	NHkop	t Zand, Keinsmerweg, Polder OV-PT	3	3	0
25-6-2025	NH	NHkop	t Zand, Mosselwiel	1	1	0
29-7-2025	NH	NHkop	t Zand, polder AP en Zijpe	180	176	4
31-7-2025	NH	NHkop	t Zand, polder OT-PV	10	10	0
30-6-2025	NH	NHkop	t Zand, Ruigeweg, Polder I	1	1	0
14-7-2025	NH	NHkop	t Zand, Ruigeweg, Polder I	5	5	0
3-8-2025	NH	NHkop	t Zand, Ruigeweg, Polder I	42	41	1
4-8-2025	NH	NHkop	Texel, De Volharding	11	11	0
15-7-2025	NH	NHkop	Texel, Waal en Burg	1	1	0
3-8-2025	NH	NHkop	Texel, Waal en Burg	12	12	0
3-7-2025	NH	NHkop	Twisk, Waterberging	5	5	0

datum	prov	regio	locatie	Nctr	Nzonder	Nmet
22-7-2025	NH	NHkop	Twisk, Waterberging	21	21	0
7-8-2025	NH	NHkop	Twisk, Waterberging	7	7	0
30-6-2025	NH	NHkop	van Ewijcksluis, Amstelmeer-de Verzakking	1	1	0
18-7-2025	NH	NHkop	van Ewijcksluis, Amstelmeer-de Verzakking	3	3	0
29-7-2025	NH	NHkop	van Ewijcksluis, Amstelmeer-de Verzakking	1	1	0
9-8-2025	NH	NHkop	van Ewijcksluis, Amstelmeer-de Verzakking	5	5	0
10-7-2025	NH	NHkop	Wieringen, Vatrop	3	3	0
23-7-2025	NH	NHkop	Wieringen, Vatrop	3	3	0
26-6-2025	NH	NHkop	Wieringermeer Tussenweg	2	2	0
30-6-2025	NH	NHkop	Wieringermeer, Agriport A7	27	27	0
21-7-2025	NH	NHkop	Wieringermeer, Agriport A7	1	1	0
7-8-2025	NH	NHkop	Wieringermeer, Agriport A7	6	6	0
15-7-2025	NH	NHkop	Wieringermeer, Dijkgaatsweide	7	7	0
27-6-2025	NH	NHlaag	Beets, Beetskoogpolder	2	2	0
24-6-2025	NH	NHlaag	Castricum, De Groote Ven	27	27	0
19-7-2025	NH	NHlaag	Castricum, De Groote Ven	1	1	0
27-6-2025	NH	NHlaag	Durgerdam, Polder IJdoorn	20	20	0
22-7-2025	NH	NHlaag	Eilandspolder (plas-drassen Leyweg Graft)	4	4	0
22-6-2025	NH	NHlaag	Eilandspolder N2000 Kerkemeertje	2	2	0
20-6-2025	NH	NHlaag	Etersheim, Oosterkoog	2	2	0
3-7-2025	NH	NHlaag	Etersheim, Oosterkoog	1	1	0
14-7-2025	NH	NHlaag	Etersheim, Oosterkoog	2	2	0
24-6-2025	NH	NHlaag	Heemskerk - waterberging Noorderveld	28	28	0
13-7-2025	NH	NHlaag	Heemskerk - waterberging Noorderveld	20	20	0
25-7-2025	NH	NHlaag	Heemskerk - waterberging Noorderveld	10	10	0
8-8-2025	NH	NHlaag	Heemskerk - waterberging Noorderveld	6	6	0
28-6-2025	NH	NHlaag	Hoorn, Landje van Naber	2	2	0
9-7-2025	NH	NHlaag	Hoorn, Landje van Naber	2	2	0
22-7-2025	NH	NHlaag	Hoorn, Landje van Naber	2	2	0
27-6-2025	NH	NHlaag	Hoorn, Schardam eo	7	7	0
4-7-2025	NH	NHlaag	Ilperveld (plas-drassen bezoekerscentrum LNH)	8	8	0
20-6-2025	NH	NHlaag	Krommenieer Woudpolder	4	4	0
30-6-2025	NH	NHlaag	Krommenieer Woudpolder	2	2	0
16-7-2025	NH	NHlaag	Krommenieer Woudpolder	10	9	1
7-8-2025	NH	NHlaag	Krommenieer Woudpolder	23	23	0
11-7-2025	NH	NHlaag	Schellinkhout, De Nek	1	1	0
22-7-2025	NH	NHlaag	Schellinkhout, De Nek	3	3	0
31-7-2025	NH	NHlaag	Schellinkhout, De Nek	19	19	0
9-8-2025	NH	NHlaag	Schellinkhout, De Nek	7	7	0
3-8-2025	NH	NHlaag	Uitgeest, Weijnbus & Vroonmeer	5	5	0
22-6-2025	NH	NHlaag	Wijde Wormer - Polder Wijde Wormer	2	2	0
22-6-2025	NH	NHlaag	Wormer- en Jisperveld, Oostknollendam	14	14	0
26-6-2025	NH	NHlaag	Wormer- en Jisperveld, Spijkerboor	4	4	0
4-8-2025	NH	NHlaag	Zeevang, IJsselmeerdijk De Zandbraak	4	4	0

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
024 7 410 410

info@sovon.nl
www.sovon.nl

Sovon Vogelonderzoek Nederland werkt met een ISO 9001 gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem, gecertificeerd door EIK Certificering overeenkomstig ISO 9001:2015. Dit rapport is met uiterste zorg door Sovon (en eventuele andere partijen) opgesteld. Sovon aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van gegevens van dit onderzoek.

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Sovon en/of opdrachtgever.